

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

2

SIRA SAYISI: 61

İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Nijerya Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticari ve Ekonomik İşbirliği Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1589) ve Dışişleri Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda

“http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic” internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/1589 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı 4

- Genel Gerekçesi 4

• Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi 5

• Dışişleri Komisyonu Raporu 6

• Teklif Metni 8

• Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin 8

• Mutabakat Zaptı 9

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gelen Kâğıtlar Listesi'nde yayımlanan 424835 evrak numaralı “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Nijerya Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticari ve Ekonomik İşbirliği Mutabakat Zaptı”nın onaylanmasının uygun bulunduğu dair kanun teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

05/02/2019

Binali Yıldırım

İzmir

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Başkanı

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/1589)	
ESAS	Dışişleri Komisyonu
TALİ	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Ülkemiz tarafından 2003 yılında uygulamaya konulan “Afrika Ülkeleri ile Ekonomik İlişkilerin Geliştirilmesi Stratejisi” kapsamında, Afrika kıtasında yer alan ülkeler ile ticari ve ekonomik ilişkilerimizin hukuki altyapısının tahkim edilmesi öngörülmektedir. Bu itibarla, “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Nijerya Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticari ve Ekonomik İşbirliği Mutabakat Zaptı” 2 Mart 2016 tarihinde Abuja’da imzalanmıştır.

Söz konusu Mutabakat Zaptı ile esas olarak, iki ülke arasındaki ticari ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi kararlaştırılmıştır. Ayrıca, Mutabakat Zaptının başarılı bir şekilde uygulanması, uygulamadan kaynaklanabilecek sorunların ele alınması ve iki ülke arasında yeni işbirliği imkânlarının araştırılması amacıyla Ortak Ekonomi ve Ticaret Komitesi kurulması konusunda mutabık kalınmıştır.

T.C.

Cumhurbaşkanlığı

Sayı: 68244839-599-17508

01 Şubat 2019

Konu: Mutabakat Zaptı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2 Mart 2016 tarihinde Abuja’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Nijerya Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticari ve Ekonomik İşbirliği Mutabakat Zaptı”nı Anayasanın 90 ıncı maddesi gereğince onaylanması uygun bulunmak üzere ilişikte bilgilerinize sunarım.

Recep Tayyip Erdoğan

Cumhurbaşkanı

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

17/5/2019

Esas No: 2/1589

Karar No: 39

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Cumhurbaşkanlığınca 1/2/2019 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Nijerya Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticari ve Ekonomik İşbirliği Mutabakat Zaptı” 5/2/2019 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Sayın Binali Yıldırım imzasıyla “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Nijerya Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticari ve Ekonomik İşbirliği Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi” olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuştur. 27/03/2019 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna havale edilen 2/1589 esas numaralı Kanun Teklifi, Komisyonumuzun 27’nci Yasama Dönemi 15/5/2019 tarihli 7’nci toplantısında Dışışleri Bakanlığı ile Ticaret Bakanlığı yetkililerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

Komisyonumuza havale edilen metinler incelendiğinde Teklif ile; Türkiye ile Nijerya arasında; ticari ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesini, bu kapsamda iki ülke arasında yeni iş birliği imkânlarının araştırılması amacıyla Ortak Ekonomi ve Ticaret Komitesinin kurulmasını amaçlayan Mutabakat Zaptının onaylanmasının uygun bulunmasının amaçlandığı görülmektedir.

Komisyonumuzda Teklifin tümü üzerinde yapılan görüşmelerde;

Nijerya’nın; Sahra Altı Afrika’da ilişkilerimize önem verdiğimiz ülkelerin başında geldiği, Türkiye’nin Afrika’daki en önemli ticari ortaklarından biri konumunda olduğu, 2018 yılında iki ülke arasında toplam ticaret hacminin 1,3 milyar ABD doları olduğu, bunun 346 milyon dolarını ihracatımızın, 932 milyon dolarını ise ithalatımızın oluşturduğu,

Türkiye Cumhuriyet Hükümeti ile Nijerya Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticari ve Ekonomik İşbirliği Mutabakat Zaptının, Sayın Cumhurbaşkanımızın 29 Şubat-3 Mart 2016 tarihlerindeki Batı Afrika turu çerçevesinde gerçekleştirdiği Nijerya ziyareti sırasında imzalandığı,

İki ülke arasındaki ticari ilişkilerde petrol ve likit doğal gaz ithalatının en önemli kalemleri oluşturduğu; ticari iş birliğinin geliştirilmesinin ve çeşitlendirilmesinin amaçlandığı,

Mutabakat Zaptının ana amacının iki ülke arasındaki ticari ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi ve karşılıklı ticari münasebetlerin teşvik edilmesi olduğu,

Gerek Nijerya’nın Afrika’nın en kalabalık nüfusuna ve en büyük ekonomisine sahip olması, gerekse petrol üretiminde de Afrika’da birinci sırada olmasının öneminin vurgulanarak Mutabakat Zaptıyla oluşturulacak Ortak Ekonomi ve Ticaret Komitesinin, ticari ve ekonomik konularda iki ülke arasında yeni iş birliği imkânlarının belirlenmesinde önemli bir mekanizma olacağı,

Ticari ve Ekonomik İşbirliği Mutabakat Zaptının Nijerya’nın iç mevzuatı bakımından onaylanmasına gerek bulunmadığı, dolayısıyla Nijerya açısından onaylanmış sayıldığı,

İfade edilmiştir.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Teklif ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek oy birliği ile maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Teklifin 1'inci, 2'nci ve 3'üncü maddeleri ile tümü aynen ve oy birliği ile kabul edilmiştir.

Komisyon üyelerinden Bursa Milletvekili Atilla Ödünç, Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey, Karabük Milletvekili Niyazi Güneş ve Kocaeli Milletvekili Radiye Sezer Katırcıoğlu Teklif ile ilgili özel sözcü seçilmişlerdir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Kâtip
<i>Volkan Bozkır</i>	<i>Ahmet Yıldız</i>	<i>Ceyda Bölünmez Çankırı</i>
İstanbul	Denizli	İzmir
Üye	Üye	Üye
<i>Ahmet Haluk Koç</i>	<i>Aydın Adnan Sezgin</i>	<i>Mustafa Canbey</i>
Ankara	Aydın	Balıkesir
		(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Atilla Ödünç</i>	<i>Kamil Aydın</i>	<i>Utku Çakırözer</i>
Bursa	Erzurum	Eskişehir
(Bu raporun özel sözcüsü)		
Üye	Üye	Üye
<i>Ahmet Hamdi Çamlı</i>	<i>Ahmet Ünal Çeviköz</i>	<i>Yunus Emre</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
Üye	Üye	Üye
<i>Niyazi Güneş</i>	<i>İsmail Özdemir</i>	<i>Radiye Sezer Katırcıoğlu</i>
Karabük	Kayseri	Kocaeli
(Bu raporun özel sözcüsü)		(Bu raporun özel sözcüsü)

İZMİR MİLLETVEKİLİ BİNALİ YILDIRIM'IN
TEKLİFİ

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
İLE NİJERYA FEDERAL CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ARASINDA TİCARİ VE
EKONOMİK İŞBİRLİĞİ MUTABAKAT
ZAPTININ ONAYLANMASININ UYGUN
BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 2 Mart 2016 tarihinde Abuja'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Nijerya Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticari ve Ekonomik İşbirliği Mutabakat Zaptı'nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ
METİN

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
İLE NİJERYA FEDERAL CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ARASINDA TİCARİ VE
EKONOMİK İŞBİRLİĞİ MUTABAKAT
ZAPTININ ONAYLANMASININ UYGUN
BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- Teklifin 1'inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2- Teklifin 2'nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

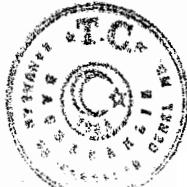
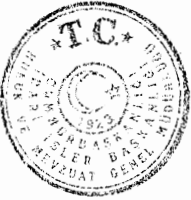
MADDE 3- Teklifin 3'üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
İLE
NİJERYA FEDERAL CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA
TİCARİ VE EKONOMİK İŞBİRLİĞİ MUTABAKAT
ZAPTI

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Nijerya Federal Cumhuriyeti Hükümeti (ayrı ayrı "Taraf " toplu olarak "Taraflar");

1. İki ülke arasındaki dostluk bağlarının ve ekonomik işbirliği ruhunun geliştirilmesi ihtiyacını kabul ederek;
2. Her iki ülkenin uluslararası ticaretini ve iki ülke arasındaki ekonomik ilişkinin daha da geliştirilmesini arzu ederek;
3. Her iki ülkenin Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) üyeliğini kaydederek ve bu Anlaşma'nın her iki ülkenin DTÖ bünyesinde akdedilmiş veya DTÖ ile ilgili anlaşmalar, mutabakat zaıtları ve diğer belgelerden doğan hak ve yükümlülüklerine halel getirmeyeceğini kabul ederek;
4. Uluslararası ticaret ve yatırımlar için açık ve öngörülebilir bir ortam oluşturulmasının önemini kabul ederek;
5. Uluslararası ticaret ve yatırımda şeffaflığın teşvik edilmesini ve rüşvet ve yolsuzluğun ortadan kaldırılmasını amaçlayarak;
6. Artan uluslararası ticaret ve yatırımların her iki tarafa olan faydalarının ve ticaret saptırıcı yatırım önlemlerinin ve korumacı ticaret engellerinin tarafları bu faydalardan mahrum edeceğinin bilincinde olarak;
7. Ticaret ve yatırım problemleri ile anlaşmazlıkları mümkün olduğunca hızlı bir şekilde istişare ve diyalog yoluyla çözüme arzusunun teyit ederek;
8. Her iki ülke pazarına erişimin daha da kolaylaştırılması ve karşılıklı faydanın artırılması amacıyla tarife dışı engellerin ortadan kaldırılması ihtiyacını dikkate alarak;
9. Büyüme, istihdam yaratılması, ticaretin geliştirilmesi ve ekonomik kalkınmanın sağlanmasında yerli ve yabancı doğrudan yatırımların rolünü kabul ederek;

10. Uluslararası doğrudan yatırımların her iki tarafa fayda sağladığını kabul ederek;
11. İki ülke arasındaki özel sektör temaslarının kolaylaştırılmasını ve teşvik edilmesini arzu ederek;
12. Hizmet ticaretinin Tarafların ekonomisi ve ikili ilişkilerinde artan önemini kabul ederek;
13. Ticaret ve çevre politikalarının sürdürülebilir kalkınmanın devam ettirilmesinde birbirlerini destekleyici mahiyette olmalarının teminini arzu ederek;
14. Taraflar arasındaki ticaretin serbestleşmesi ve yatırımın teşvik edilmesini sağlayacak ikili bir mekanizma kurulmasının "Tarafların" ortak çıkarına olacağını dikkate alarak ve
15. Tarafların, daha fazla işbirliği ve daha kapsamlı ticaret ve yatırım anlaşmaları potansiyelinin araştırılması suretiyle ticareti geliştirmesi ve serbestleştirmesinin yöntemleri üzerine diyalogun artırılmasını arzu ederek.

Bu amaçla, taraflar aşağıdaki hükümlerde anlaşmışlardır:

MADDE BİR

EKONOMİK İŞBİRLİĞİ

1. Taraflar bu Mutabakat Muhtırası hükümlerine uygun olarak, çeşitli sektörlerdeki ekonomik öncelikleri çerçevesinde, belirli ekonomik alanlar ile mal ve hizmet ticaretinde ilişkilerini geliştirmek ve cazip yatırım ortamını teşvik etmek konusundaki arzularını teyit ederler.

Taraflar, işadamlarının katılımı ile ticaret ve yatırıma dair yeni alanların yanı sıra işbirliği yapılacak öncelikli sektörleri belirlemek amacıyla görüş alışverişinde bulunurlar.

2. Taraflar ayrıca küçük ve orta ölçekli işletmeler dahil olmak üzere her iki ülkedeki işbirliği kuruluşlarını dikkate alarak yeni işbirliği alanlarını tespit ederler.
3. Taraflar özellikle ticari ve ekonomik faaliyetlerine ilişkin mevzuatları hakkında bilgi alışverişini kolaylaştırmak, ticari ilişkilerini geliştirmek ve çeşitlendirmek ile ekonomik işbirliğini arttırmak amacıyla gerekli tedbirleri alırlar.

MADDE İKİ

TİCARET VE YATIRIM İŞBİRLİĞİ

1. Ticaret hacmini daha dengeli bir şekilde arttırmak, daha çok pazara erişim ve yatırım kolaylığı sağlamak amacıyla Taraflar birbirleri arasındaki ticareti teşvik etmek için çalışmalarını yoğunlaştırır.
2. Her iki ülkede mevcut büyük ticaret ve yatırım fırsatlarından faydalanmak amacıyla, aşağıda belirtilen faaliyetler gerçekleştirirler:

- a) Yetkili makamlar, ticaret heyetleri düzenlenmesi, fuarlar, sergiler ve iş forumu ve diğer

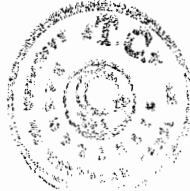
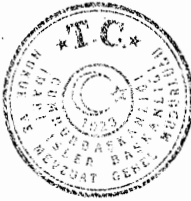
tanıtım faaliyetlerine katılım sağlanması ve her iki ülkenin işadamları örgütlerinin birbirleriyle daha yakın işbirliğinde bulunması konularında, her iki ülke menşeli firmaları bilgilendirir, teşvik eder, bu firmalara yardımcı olur.

- b) Her iki ülkede, küresel piyasalar için mal ve hizmet sağlamayı amaçlayan işletmelerin ilişkilerinin güçlendirilmesi.
  - c) Yetkili makamlar, ilgili iç hukuklarına uygun olarak, Tarife Dışı Engeller (TDE'ler) ile ortaya çıkabilecek Ticarete Teknik Engellerin kaldırılmasını teşvik etmeye gayret gösterir.
3. Taraflar mal ve hizmet alışverişini teşvik etmek ve kolaylaştırmak, uzun vadeli kalkınma ile taraflar arasındaki ticaretin çeşitlendirilmesi amacıyla yönelik olarak uygun koşulların sağlanmasını teminen gerekli tedbirleri alır.

MADDE ÜÇ

ORTAK EKONOMİ VE TİCARET KOMİTESİ

1. Bu Mutabakat Zaptı'nın uygulanmasını kolaylaştırmak amacıyla, her iki tarafın eşit düzeyde temsilcilerinden müteşekkil bir "Ortak Ekonomi ve Ticaret Komitesi" (bundan sonra "JETCO" olarak anılacaktır) tesis edilir. Komite, Tarafların mutabakatıyla, dönüşümlü olarak Türkiye ve Nijerya'da toplanır.
2. JETCO'ya Bakanlar veya temsilcileri başkanlık eder.
3. Bu Mutabakat Zaptı çerçevesinde, JETCO:
  - a) Bu Mutabakat Zaptı'nın hükümlerinin uygulanmasını gözden geçirir;
  - b) Mutabakat Zaptı'nın uygulanmasından doğan sorunların çözümüne yönelik tedbirleri inceler;
  - c) İki ülke arasındaki ticari ilişkilerin ve ekonomik işbirliğinin geliştirilmesini sağlar;
  - d) Bu Mutabakat Zaptı çerçevesinde, herhangi bir Tarafın yapacağı iki ülke arasındaki ticari ve ekonomik işbirliğinin daha da geliştirilmesi ve çeşitlendirilmesini amaçlayan önerileri değerlendirir;
  - e) Nijerya ve Türkiye arasındaki herhangi bir ticari dengesizliğe yönelik muhtemel çözüm yolları önermek amacıyla yıllık olarak ticaret istatistiklerini karşılaştırır;
  - f) Ticaretin kolaylaştırılması dahil olmak üzere ticarete ilişkin konularda bilgi, tecrübe ve en iyi uygulamaların karşılıklı değişimini sağlar, işadamlarının katılımları ile her iki ülkenin ekonomik öncelikleri çerçevesinde çeşitli sektörlerde karşılıklı yatırım ve muhtemel işbirlikleri ile ayrıca üçüncü ülke pazarlarındaki fırsatların değerlendirilmesini teşvik eder;
  - g) Bölgesel işbirliğinin geliştirilmesini görüşmek amacıyla çok taraflı ticaret düzenlemeleri konularına dair uygulamaları paylaşır;
  - h) Güncel ekonomik durum hakkında bilgi paylaşır ve iki ülke ekonomisine ilişkin eğilim ve öngörülerini analiz eder.

4. JETCO esas olarak iki yılda bir veya Tarafların gerekli gördüğü zamanlarda daha sık olmak üzere, dönüştürümlü olarak Türkiye ve Nijerya'da toplanır.

MADDE DÖRT

DİĞER HÜKÜMLER

Bu Mutabakat Zaptı Tarafların başka ülkelerle imzaladığı veya imzalayacağı ikili anlaşmaların uygulanmasını etkilemez.

MADDE BEŞ

İSTİŞARE TALEBİ

Taraflardan her biri, herhangi bir ticaret veya yatırım konusuyla ilgili istişare talep edebilir. Görüşülecek konuya ilişkin yazılı bir açıklama eşliğinde iletilecek istişare talebi, talep eden Taraf daha ileri bir tarihi kabul etmediği sürece, 30 gün içerisinde gerçekleştirilir. Her iki Taraf, karşı Tarafın ticari ve yatırım çıkarlarını olumsuz etkileyebilecek bir harekette bulunmadan önce, istişare fırsatı sağlamağa gayret eder.

MADDE ALTI

TARAFLARIN HAKLARI VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Bu Mutabakat Zaptı, Taraflardan herhangi birinin iç hukukuna veya taraf oldukları herhangi bir diğer anlaşmadan doğan hak ve yükümlülüklerine hanel getirmez.

MADDE YEDİ

ANLAŞMAZLIKLARIN HALLİ

Bu Mutabakat Zaptı'nın yorumlanması ve uygulanmasından doğabilecek herhangi bir anlaşmazlık Taraflar arasında istişare ve müzakereler yoluyla dostane bir şekilde çözülür.

MADDE SEKİZ

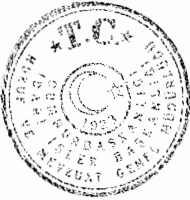
DEĞİŞİKLİK

Bu Mutabakat Zaptı, Taraflar arasında diplomatik yollardan nota teatisi yoluyla Tarafların ortak rızası ile değiştirilebilir.

MADDE DOKUZ

YÜRÜRLÜĞE GİRME

Bu Mutabakat Zaptı, Tarafların anılan belgenin yürürlüğe girmesi için gerekli iç yasal usullerinin tamamlandığına dair birbirlerine diplomatik yollarla yaptıkları son yazılı bildirimmin aldığı tarihte yürürlüğe girer.

MADDE ON

SÜRE

Bu Mutabakat Zaptı beş (5) yıllık bir süre için yürürlükte kalır ve 11. (on bir) madde hükmü kapsamında feshedilmediği sürece kendiliğinden beş (5) yıl daha uzatılır.

MADDE ON BİR

FESİH

Bu Mutabakat Zaptı Tarafların karşılıklı rızası ile veya Taraflardan birinin diğer Tarafa altı ay öncesinde yazılı bildiri ile feshedilebilir.

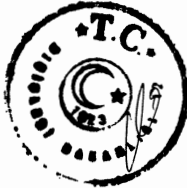
YUKARIDAKİ HUSUSLAR MUVACEHESİNDE, usulüne uygun olarak kendi hükümetleri tarafından yetkili kılınmış, aşağıda imzası bulunanlar, bu Mutabakat Zaptı'nı 2 Mart 2016 tarihinde Abuja'da İngilizce dilinde iki asıl nüsha halinde imzalamışlardır.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti
Adına

Nijerya Federal Cumhuriyeti Hükümeti Adına

Mustafa ELİTAŞ
Ekonomi Bakanı

Okechukwu ENELEMAH
Sanayi, Ticaret ve Yatırım Bakanı

TBMM Basımevi - 2019